

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Путівник по законодавству у сфері СВРН-безпеки в Україні

Підготовлено Дослідницькою службою Верховної Ради
України за участю Національної комісії з радіаційного
захисту населення України

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Мета та структура Путівника

Мета

Забезпечення системного й комплексного бачення правового регулювання CBRN-безпеки в Україні та напрямів його удосконалення

Структура

- Розділ 1. Правове регулювання забезпечення хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки в Україні
- Розділ 2. Консолідовані акти міжнародного права та *acquis* ЄС у сфері CBRN-безпеки
- Розділ 3. Перспективи євроінтеграції України: законодавчий трек парламенту щодо CBRN-безпеки
- Висновки, глосарій, Карта гармонізації законодавства

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Завдання Путівника

1

Узагальнення нормативної бази

Систематизація чинного законодавства України у сфері хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки

2

Міжнародні стандарти

Висвітлення міжнародно-правових актів та стандартів, що регулюють сферу CBRN-безпеки

3

Виявлення прогалін

Окреслення ключових прогалін у національному законодавстві та визначення перспектив його розвитку

4

Євроінтеграція та НАТО

Забезпечення інтеграції національної системи безпеки до стандартів ЄС і НАТО через комплексний моніторингово-аналітичний підхід

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
РАДА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Розділ 1. Правове регулювання забезпечення хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної безпеки в Україні

39 базових законів

Чинна нормативна база охоплює екологічну, ядерну, хімічну та біологічну безпеку – без єдиного «парасолькового» терміну «ХБРЯ»

Трансформація парадигми

Від превентивно-екологічного регулювання – до стратегічного елементу національної оборони

Секторальний аналіз

Хімічна, біологічна, радіаційна та ядерна безпека – кожен компонент має окреме регулювання

Мета урегулювання:

перехід від фрагментарного галузевого регулювання до інтегрованої моделі управління ризиками за участю ЗСУ, ДСНС, МОЗ, ДІЯРУ

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
РАДА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Розділ 2. Консолідовані акти міжнародного права та асquis ЄС у сфері СВРН-безпеки

Мандати ООН

Резолюція РБ ООН № 1540 – запобігання потраплянню СВРН-матеріалів до недержавних суб'єктів;

Резолюція РБ ООН № 1373 – криміналізація використання СВРН-агентів та обмін розвіданими

Конвенції CWC, BWC, NPT, CPPNM

Заборона хімічної та біологічної зброї;
без'ядерний статус України (NPT); кваліфікація атак на АЕС як міжнародних злочинів (CPPNM);
Сендайська програма – «Build Back Better»

Acquis ЄС: UCPM, rescEU, ECURIE

Україна – повноправна учасниця UCPM;
доступ до резерву rescEU (деконтамінація, медичні модулі);
інтеграція до системи термінового радіологічного оповіщення ECURIE (Рішення 87/600/Euratom)

Стандарти НАТО

Політика НАТО з СВРН-захисту (2022):
запобігання-захист-відновлення;
доктрина **AJMedP-7 (STANAG 2596)** – деконтамінація та triage;
сім базових вимог стійкості Альянсу

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Розділ 3. Перспективи євроінтеграції України: законодавчий трек парламенту щодо CBRN- безпеки

Національна стратегія CBRN

Затвердження на рівні закону єдиного циклу «попередження – готовність – реагування – відновлення» як передумова для інтеграції в CBRN Agenda ЄС та структури НАТО.

Координаційний центр CBRN

Модель whole-of-government: об'єднання понад **10 відомств** (МОУ, СБУ, ДСНС, МОЗ, МЗС, ДІЯРУ та ін.) для оперативного реагування

Ключові законопроєкти:

- **№ 15128** – Стратегія CBRN у системі нацбезпеки
- **№ 14091** – Єдина система біобезпеки (BSL 1-4, Biosecurity)
- **№ 15213** – Фізичний захист ядерних установок («проєктна загроза»)

Дворівнева модернізація

Галузевий рівень: REACH, Seveso III, Євратом (Регламент 2025/974).

Координаційний рівень: закріплення термінів «CBRN-інцидент» та «CBRN-агент» у Кодексі цивільного захисту та ЗУ «Про боротьбу з тероризмом»

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Стан та перспективи правового регулювання

1

Дефрагментація парадигми

39+ законів – надмірна розпорошеність. Необхідний перехід від «санітарно-екологічної» до **інтегрованої безпекової моделі**, що охоплює ХБРЯ-загрози як єдиний правовий інститут стійкості держави

2

Невідповідність ЄС та НАТО

Відсутність уніфікованого поняття «CBRN» та єдиної Стратегії створює **інституційний розрив**, що перешкоджає оперативній взаємосумісності з USCPM та доктринальними стандартами НАТО

3

Адаптація до воєнного стану

Механізми мирного часу виявились недостатніми для правової кваліфікації **«технологічного тероризму»**, ядерного шантажу та навмисного застосування CBRN-агентів як зброї

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Путівник як інструмент законодавчої дії

Путівник виконує роль практичного орієнтира, який допомагає узгодити українське право із глобальними вимогами нерозповсюдження зброї масового знищення та цивільного захисту

Для законодавців

Системна база для ухвалення законопроектів № 15128, № 14091, № 15213 та гармонізації з *acquis* ЄС

Для практиків

Чіткі орієнтири щодо міжнародних стандартів НАТО, ООН та ЄС у повсякденній правозастосовній діяльності

Для суспільства

Підвищення обізнаності щодо правового регулювання CBRN-безпеки в умовах війни та євроінтеграції

Дякуємо за увагу!